

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาจะต้องประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน คือ หลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา ดังนั้น วรรณคดีที่เกี่ยวข้องจะว่าด้วย ความหมายและองค์ประกอบของหลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรและการสอน และ ความสัมพันธ์ระหว่างการสอนและการวัดและประเมินผล

ความหมายและองค์ประกอบของหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

ดังที่ได้เห็นแล้วว่า หลักสูตร เป็นตัวจักรสำคัญในการจัดการศึกษา เมื่อพิจารณาหลักสูตร ได้มีนักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตร ให้ความหมายของหลักสูตรไว้หลายประการ เช่น กู๊ด (Good 1945 : 113) ได้ให้ความหมายของคำว่า "หลักสูตร" ไว้ 3 ประการ ดังนี้ คือ

1. เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้จบชั้นหรือประกาศนียบัตรในหมวดวิชาหรือสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลานามัย เป็นต้น
2. โปรแกรมการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนเพื่อรับประกาศนียบัตรต่าง ๆ
3. กลุ่มของวิชาหรือประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียน

เฮลเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1959 : 4 อ้างถึงใน สันต์ บำรุงธรรม 2525 : 2) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง บรรดาความพยายามทั้งหมดของโรงเรียนในการที่จะก่อให้เกิดผลการเรียนที่โรงเรียนพึงปรารถนา ทั้งในสถานการณ์ภายในและภายนอกโรงเรียน

โบแคม (Beauchamp 1961 อ้างถึงใน วิชัย ราษฎร์ศิริ 2522 : 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "หลักสูตร หมายถึง แผนประสบการณ์ที่จัดให้แก่ผู้เรียน"

เวทวิทย ๗ ถลาง (2511 : 108 อ้างถึงใน วิไล โบว์เสวีวงศ์ 2521:16)
ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า "หลักสูตรมีความหมายครอบคลุมกว้างมาก คือ หมายถึง
ประมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้กับเด็กได้เรียนเนื้อหาวิชา ทักษะ ทักษะปฏิบัติ กิจกรรม
สิ่งแวดล้อม ฯลฯ เมื่อประมวลนั้นเข้าแล้วก็เป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็ก

เกรียง กวีถิกร (2511 : 80 อ้างถึงใน วิไล โบว์เสวีวงศ์ 2521 : 17)
ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า หลักสูตรนั้นหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องและเป็นผลให้
การเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นไปได้ด้วยดี ดังนั้นตามทัศนะนี้ หลักสูตรจึงหมายถึงรวมถึง
อาคารสถานที่ ครู วิธีสอน อุปกรณ์การสอน แบบเรียน กิจกรรมและเนื้อหาของวิชาที่จะทำ
ให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะ มีนิสัยและทัศนคติตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

สวัสดิ์ จงกษ (2521 : 20 อ้างถึงใน วิไล โบว์เสวีวงศ์ 2521 : 16)
ได้แสดงข้อคิดเห็นไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดที่วางจุดหมายของการศึกษากตาม
แนวทางการดำเนินงาน เนื้อหาสาระซึ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมสอดคล้องกับ
ความมุ่งหมายของการศึกษา

จากความหมายต่าง ๆ ของหลักสูตร เราพอจะสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง
ข้อกำหนดความจุดหมายของการศึกษากตามแนวทางดำเนินงาน และมวลประสบการณ์ที่
โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและ
สติปัญญา ให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตรงตาม
เป้าหมายทางการศึกษา ซึ่งจะรวมถึงเอกสารประกอบหลักสูตร วิธีสอน อุปกรณ์การสอน
แบบเรียน กิจกรรม และเนื้อหาวิชาด้วย

องค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรมิใช่เป็นเพียงเอกสารที่บอกความมุ่งหมายและเนื้อหาในการเรียนแต่ละ
วิชาเท่านั้น แต่เป็นมวลประสบการณ์ทุกชนิดที่จัดให้แก่ผู้เรียนได้รับ ซึ่งรวมเอากิจกรรมการ
เรียนการสอน การวัดผล ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์เข้าไว้ด้วย และเมื่อพิจารณาหลักสูตรในแง่
ขององค์ประกอบของหลักสูตรแล้ว ได้มีการจัดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้หลายแง่ อาทิเช่น

ฮิลดา ทาบ่า (Hilda Taba อ้างถึงใน สันต์ บำรุงธรรม 2525 : 13)
ได้ให้ความเห็นว่า หลักสูตรไม่ว่าจะมีรูปแบบอย่างไร จะมีองค์ประกอบอยู่ 4 อย่าง คือ

- (1) วัตถุประสงค์ทั่วไป (2) เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสำหรับการสอนแต่ละวิชา
 (3) ขบวนการเรียนการสอน (4) โครงการประเมินผลตามหลักสูตร

สุมิตร คุณานุกร (2518 : 9) ได้เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ประการ คือ ความมุ่งหมาย (objective) เนื้อหา (Content) การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) และการประเมินผล (Evaluation)

ดังนั้นหลักสูตรฉบับที่สมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 4 อย่าง แต่ละองค์ประกอบมีสาระสำคัญดังนี้ (วิชย ราชฤทธิ์ 2522 : 10-12)

1. หลักการและจุดมุ่งหมาย

1.1 หลักการของหลักสูตร หมายถึง แนวคิด ความเชื่อที่เกี่ยวกับความต้องการอันเป็นแม่บทของหลักสูตร ซึ่งแสดงเจตจำนงหรือเป้าหมายทั่วไปของหลักสูตร นับได้ว่าเป็นจุดยืนร่วมกันของคณะผู้จัดทำหลักสูตร เช่น หลักการของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ข้อหนึ่งกล่าวว่า "เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน"

1.2 ความมุ่งหมายของหลักสูตร คือ ความมุ่งหมายของการศึกษานั้นเอง การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นการกำหนดว่าจะจัดการศึกษาเพื่ออะไร หรือในการจัดการศึกษานั้นเราต้องการให้บุคคลที่เข้ารับการศึกษามีคุณลักษณะอย่างไร หรืออาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ในการให้การศึกษา นั้น ต้องการให้ผูเรียนเกิดพฤติกรรมค่านิยมบางอย่าง

2. เนื้อหาวิชา (มวลดประสบการณ์) และเวลาเรียน

2.1 เนื้อหาวิชา เมื่อกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรเรียบร้อยแล้ว กิจกรรมขั้นต่อไปก็คือ การเลือกสรรวิชาต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร ทันสมัยและเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน เนื้อหาหรือมวลดประสบการณ์จึงเป็นเสมือนสื่อหรือเครื่องมือ นำทางไปสู่ความมุ่งหมายของหลักสูตร

2.2 เวลาเรียน ซึ่งจะกำหนดไว้ว่า หลักสูตรฉบับนั้น ๆ จะต้องใช้เวลากี่ปี แต่ละปีจะต้องเรียนกลุ่มวิชาใด ร้อยละเท่าไร ในแต่ละสัปดาห์เรียนอะไรบ้าง เป็นเวลาเท่าไร

3. การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การที่ผู้บริหารและคณะครูได้นำหลักสูตรไปดำเนินการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน กิจกรรมที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ จำแนกได้เป็น 3 ประการ คือ

3.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ซึ่งได้แก่การจัดทำวัสดุหลักสูตร อันประกอบด้วยเอกสารหลักสูตรชนิดต่าง ๆ และอุปกรณ์การสอน ที่จำเป็นต้องใช้ประกอบการเรียนการสอน ตัวอย่างเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น แผนการสอน ประมวลการสอน คู่มือรูปแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกทักษะ ฯลฯ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนเป็นหน้าที่ของกรมวิชาการ ในการจัดทำเอกสารหลักสูตร เพื่อสร้างเอกภาพของการศึกษาของชาติ

3.2 การจัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคลากร สถานที่ วัสดุหลักสูตรและบริการต่าง ๆ เพื่อเบื้องต้นสำหรับการนำหลักสูตรไปใช้ ประสมผลสัมฤทธิ์ เริ่มตั้งแต่การจัดหาและอบรมครูสอนและครูฝ่ายบริการหลักสูตร เอกสารหลักสูตรชนิดต่าง ๆ และอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น

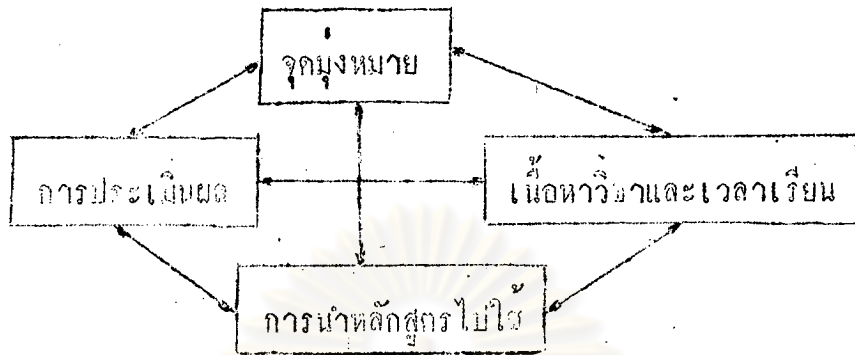
3.3 การสอน ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูประจำการทั่วไปในบรรดากิจกรรมต่าง ๆ ในหลักสูตรที่นำไปใช้ การสอน นับว่าเป็นกิจกรรมสำคัญที่สุด จนกล่าวได้ว่า "การสอนเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้" หลักสูตรและการสอนเป็นของคู่กันเพราะการสอนก็อาศัยพื้นฐานมาจากหลักสูตร และเราจะทราบว่าหลักสูตรนั้นมีสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ก็โดยนำไปใช้ในการสอนจริง

4. การประเมินผล เป็นขบวนการที่จะทำให้ทราบว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพดีเพียงใด มีสิ่งใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ซึ่งหมายรวมถึงการประเมินผลการเรียนและการประเมินผลหลักสูตร

4.1 การประเมินผลการเรียน หลักสูตรจะกำหนดหลักการและระเบียบสำหรับใช้เป็นแนวปฏิบัติของครูที่จะประเมินผลการเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการเลื่อนชั้นเรียน

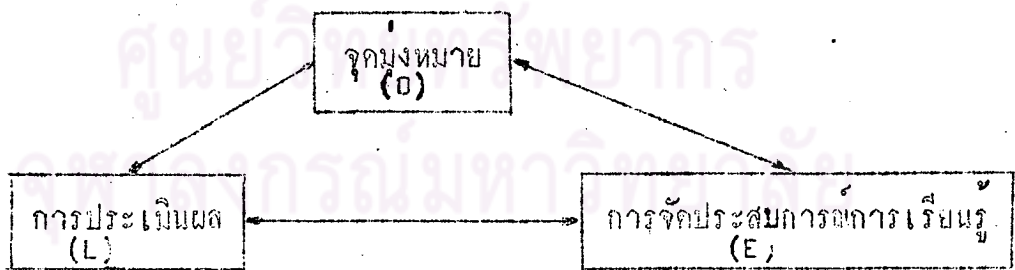
4.2 การประเมินผลหลักสูตร ซึ่งจะคงประเมินสิ่งต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้ คือ ประเมินผลความมุ่งหมายและเนื้อหาวิชา ประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ประเมินผลโครงการประเมินผล

จากองค์ประกอบของหลักสูตรทั้ง 4 ประการที่กล่าวมาแล้วนี้ จะนำมาแสดงเป็น แผนภูมิไคกันนี้ (วิชัย ราษฎร์ศิริ 2522 : 10-12)

แผนภูมิที่ 2 แสดงองค์ประกอบของหลักสูตร

จะเห็นได้ว่า การที่ครูผู้สอนจะนำหลักสูตรไปใช้สอนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั้น นอกจากครูผู้สอนจะคงเข้าใจความมุ่งหมาย เนื้อหาของหลักสูตรและสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามที่หลักสูตรต้องการแล้ว ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถประเมินผลการจัดการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องตามที่หลักสูตรต้องการด้วย ซึ่งสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524 : 30-61) ได้เสนอรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบทางการศึกษาที่เรียกว่า "OLE" เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุ จุดมุ่งหมายดังแผนภูมิต่างข้างล่าง

แผนภูมิที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางการศึกษา

องค์ประกอบที่ 1 จุดมุ่งหมายของการสอน (O) หรือจุดประสงค์รายวิชานั้นว่า มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ จุดมุ่งหมายของการสอนจะทำให้ผู้สอนทราบว่าตนเองจะทำอะไร เพื่ออะไร เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนแล้วจะทำให้ทราบแนวทางในการ

เลือกเนื้อหาวิชา กิจกรรมการสอนหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง จุดมุ่งหมายของการสอนเป็นตัวกำหนดทิศทางในการสอนนั่นเอง

เบนจามิน บลูม (Benjamin Bloom) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษา หมายถึง รูปแบบที่แน่นอนในค่านิยมวิธีการที่คาดหวังว่าจะช่วยให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยขบวนการทางการศึกษา เป็นวิธีการที่จะทำให้เด็กเรียนเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกและการกระทำของเขา การเปลี่ยนหลายอย่างสามารถทำให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน อันเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ จุดมุ่งหมายของการสอน(การศึกษา) ในทัศนะของบลูม แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับทัศนคติพิสัย (Affective Domain) และจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

องค์ประกอบที่ 2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือในความหมายที่เราจะรู้จักกันดี คือ วิธีการสอนนั่นเอง วิธีสอนต้องเลือกให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการสอนและลักษณะภูมิหลังของผู้เรียน นักการศึกษาได้เสนอแนะวิธีการสอนมากมายแต่สามารถจัดออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 4 ประเภท คือ วิธีบรรยาย การอภิปราย การสัมมนาและการเรียนโดยอิสระ ซึ่งเรามักใช้หลายวิธีผสมผสานกันเพราะในบางลักษณะเนื้อหาหรือจุดมุ่งหมาย วิธีการสอนแบบหนึ่งก็เหมาะสมดีกว่าวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่ง นอกจากนี้เรายังพิจารณาถึงหลักจิตวิทยาการศึกษาที่จะเราให้ผู้เรียนสนใจอยู่ตลอดเวลา

องค์ประกอบที่ 3 การประเมินผลการเรียน หมายถึงการตัดสินว่าผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการสอนหรือไม่ เพียงใด จากผลการประเมินจะทำให้ทราบว่า จุดมุ่งหมายของการสอนที่ตั้งไว้มีความเหมาะสมเพียงใดหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นให้ผลตามที่ตั้งใจหรือไม่ ดังนั้นการประเมินผลการเรียนจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง ทั้งวิธีการศึกษาและการสอนการอบรมด้วย

ถ้าพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรและองค์ประกอบของขบวนการทางการศึกษา "OLE" จะพบว่าจุดมุ่งหมายการสอน (ซึ่งในองค์ประกอบของหลักสูตรจะอยู่ในขั้นของการนำไปใช้เพราะการสอนเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้) และการประเมินผลเป็น

ขบวนการที่มีลักษณะเหมือนกัน กล่าวคือ ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายที่ของการว่า ต้องการให้
ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางใด โดยอาศัยการสอนและการจัดประสบการณ์การ
เรียนรู้เป็นเครื่องมือ และทำการประเมินผลเพื่อตัดสินการเปลี่ยนแปลงหรือสัมฤทธิ์ผลของ
ผู้เรียนว่าเป็นไปตามที่จุดมุ่งหมายของการมากน้อยเพียงใด

ส่วนเนื้อหา นั้น แนวองค์ประกอบของขบวนการทางการศึกษาจะไม่ได้กำหนดไว้
ชัดเจน แต่ในการวัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือวิธีสอน เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายใดนั้น
ต่างนำศาสตร์ (Disciplines) เขามาเกี่ยวข้องกับศาสตร์นั้นจะประกอบด้วยเนื้อหา
(Content) กับความรู้ (Knowledge) ซึ่งหมายถึงกลุ่มของความรู้ที่จัดไว้โดยยาร เป็น
ระบบระเบียบ หรือที่นำไปใช้โดยตลอดได้ รวมถึงวิธีการที่จะรู้และวิธีการแสวงหาความ
รู้ในศาสตร์นั้น ๆ (สันต์ บำรุงธรรม 2525 : 62)

ฉะนั้นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตร การสอนและการวัดสัมฤทธิ์ผลใน
ด้านเนื้อหาวิชาการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาในลักษณะที่ว่า เนื้อหาอะไรที่หลักสูตรกำหนด
ให้เรียนเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (จุดมุ่งหมายของการสอน) และเนื้อหาเหล่านั้น
ครูได้นำไปใช้ในการสอนหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนหรือไม่ และในขณะเกี่ยว
กันครูได้นำเนื้อหาเหล่านั้นมาใช้ในการวัดสัมฤทธิ์ผลด้วยหรือไม่

คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้เสนอหลักการที่เกี่ยวกับการจัดทำ
หลักสูตรในแง่ของเนื้อหา ไว้ดังนี้

1. เนื้อหาของหลักสูตร จะต้องมีส่วนหนึ่งที่ทุกคนเรียนเหมือนกันในสาระสำคัญ
เพื่อความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพื่อความเป็นไทยร่วมกันและอีกส่วนหนึ่งที่แต่ละคนมีโอกาส
เรียนแตกต่างกันให้เหมาะสมกับอุปนิสัย ความสนใจและความเหมาะสมกับความถนัด
ของท้องถิ่น (หมายความว่าให้มีหลักสูตรบังคับและหลักสูตรเลือก)
2. เนื้อหาของหลักสูตรที่กำหนดควรมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่จะมีคุณประโยชน์
ระยะยาวเป็นหลักและให้เรียนรู้สิ่งที่จะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีพที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่าง
รวดเร็วประกอบด้วย
3. เนื้อหาของหลักสูตร ควรมีความรู้เบื้องต้นทางการเกษตรท้องถิ่นศึกษาศาสตร์
ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิบัติทดลองจริง ๆ เพื่อเพิ่มผลผลิต

4. เนื้อหาของหลักสูตรควรจะให้ผู้เรียนรักท้องถิ่น ถือว่าเป็นเนื้อหาที่จะ
ก่อให้เกิดความรักชาติ รักถิ่นเกิด สงวนและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

5. เนื้อหาของหลักสูตร ควรจะให้ผู้เรียนสามารถรักษา ถ่ายทอดและปรับปรุง
ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นให้เหมาะสมกับความจำเป็นของกาลสมัย

6. เนื้อหาของหลักสูตรควรให้ผู้เรียนรักถิ่นเกิดและรู้สึกว่าคุณค่าที่
ท้องถิ่นมีต่อสังคม ผลประโยชน์ของถิ่นขึ้นอยู่กับส่วนรวม โดยเฉพาะท้องถิ่นของตน

7. เนื้อหาของหลักสูตร ควรให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความหวังในท้องถิ่นและ
นำความรู้ไปใช้ในการปรับปรุง การประกอบอาชีพและเศรษฐกิจของท้องถิ่นให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

การศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาในหลักสูตรนี้ ได้มีผู้สนใจศึกษาวิจัย เนื้อหาในหลักสูตรไว้
ในแง่ต่าง ๆ อาทิเช่น

ระจิต ชัยสุข (2518 : 135-145) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความ
มุ่งหมายกับเนื้อหาวิชาในหมวดสังคมศึกษาของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยม
แบบประสม โดยการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบเรียนหนังสือประกอบการเรียนและหนังสือ
ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา จำนวน 19 เล่ม โดยใช้เกณฑ์ที่ได้จากคู่มือครู
จำนวน 31 หน้า และหาปริมาณของเนื้อหาออกมาในรูปของร้อยละ และเปรียบเทียบ
อันดับความสำคัญของเนื้อหาเกี่ยวกับระดับความสำคัญของความมุ่งหมาย ซึ่งคู่มือครู
ได้ประมาณค่าไว้ ผลการวิจัยปรากฏว่า ไม่มีความสอดคล้องกันระหว่างความมุ่งหมายกับเนื้อหาวิชา
สังคมศึกษาของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมแบบประสม ในแง่ของการจัด
อันดับความสำคัญของเนื้อหา

กิ่งแก้ว กุณมรณะ (2524 : 60-61) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์
แบบเรียนวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สสวท. โดยวิเคราะห์แบบเรียนวิทยาศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ความสอดคล้องของเนื้อหาและความมุ่งหมาย
ของการสอนวิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นปี 2521 พร้อมกับศึกษาความ
คิดเห็นของครูและนักเรียนที่ใช้แบบเรียนนี้ ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบเรียนมีเนื้อหา
สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการสอนวิทยาศาสตร์อย่างครบถ้วน โดยมีมากน้อยต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ค่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่า แบบเรียนมีทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ครอบคลุมทั้ง 13 ทักษะ โดยมีมากน้อยต่างกัน และผลการวิเคราะห์ส่วนประกอบของแบบเรียนพบว่าส่วนมากดีแล้ว แต่ยังคงได้รับการปรับปรุงด้านภาพประกอบ แบบฝึกหัดท้ายบท เนื้อหาในแบบเรียน และกิจกรรมการทดลอง

เนาวรัตน์ ทรงวิทยา (2522 : 122-123) ศึกษาปัญหาการสอนวิชาภาษาศาสตร์เบื้องต้นสำหรับครูในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนวิชาภาษาศาสตร์เบื้องต้นสำหรับครูทั้งในชั้นหลักสูตร การเตรียมการสอน วิธีการในการสอน กิจกรรม อุปกรณ์การสอนและการวัดผล โดยการส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าภาควิชาภาษาไทย อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาศาสตร์เบื้องต้นสำหรับครู ในวิทยาลัยครู 20 แห่งทั่วประเทศ ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าวิชาภาษาศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญมาก ลักษณะวิชาสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรสามัญหลักสูตร 2519 ปัญหาในการเรียนการสอนที่พบคือ หลักสูตรมีเนื้อหาวิชามากเกินไป เนื้อหาวิชาบางตอนยากเกินไปและน่าเบื่อ

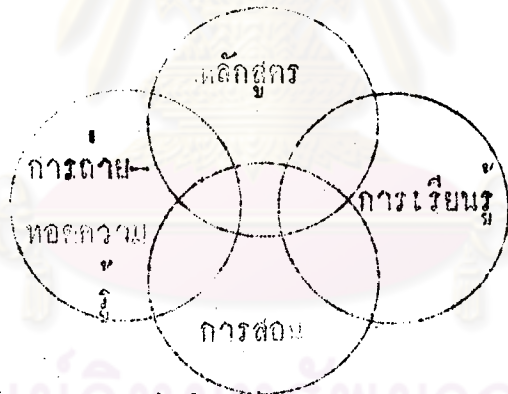
ดังนั้นเนื้อหาวิชา จึงมีความสำคัญมากในการจัดการเรียนการสอน ทั้งโดยเนื้อหาที่ครูสอนว่า เนื้อหาจากแบบเรียน หรือจากเอกสารประกอบหลักสูตร และเนื้อหาในการสอนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ และ เนื้อหาเหล่านั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอนด้วย จึงจะจำให้ผลของการเรียนการสอนเป็นไปตามที่กล่าวไว้ได้

ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตร การสอนและการประเมินผลการศึกษา

ในการจัดระบบการศึกษานั้น ถ้าหลักสูตรจะกำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางของการศึกษาว่า ต้องการให้ผู้เรียนแต่ละระดับรู้อะไรและเกิดพฤติกรรมอย่างไร กระบวนการเรียนการสอนจะกำหนดที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ส่วนการวัดและประเมินผลนั้นจะเป็นขั้นตอนที่บอกให้รู้ว่า เมื่อการเรียนการสอนผ่านไปแล้ว ผู้เรียนคนใดมีความรู้ความสามารถเพียงใด เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด และยังบอกให้ทราบอีกว่าจุดประสงค์ของหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่จัดนั้นมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ควรปรับปรุงหรือไม่อย่างไร

ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรและการสอน

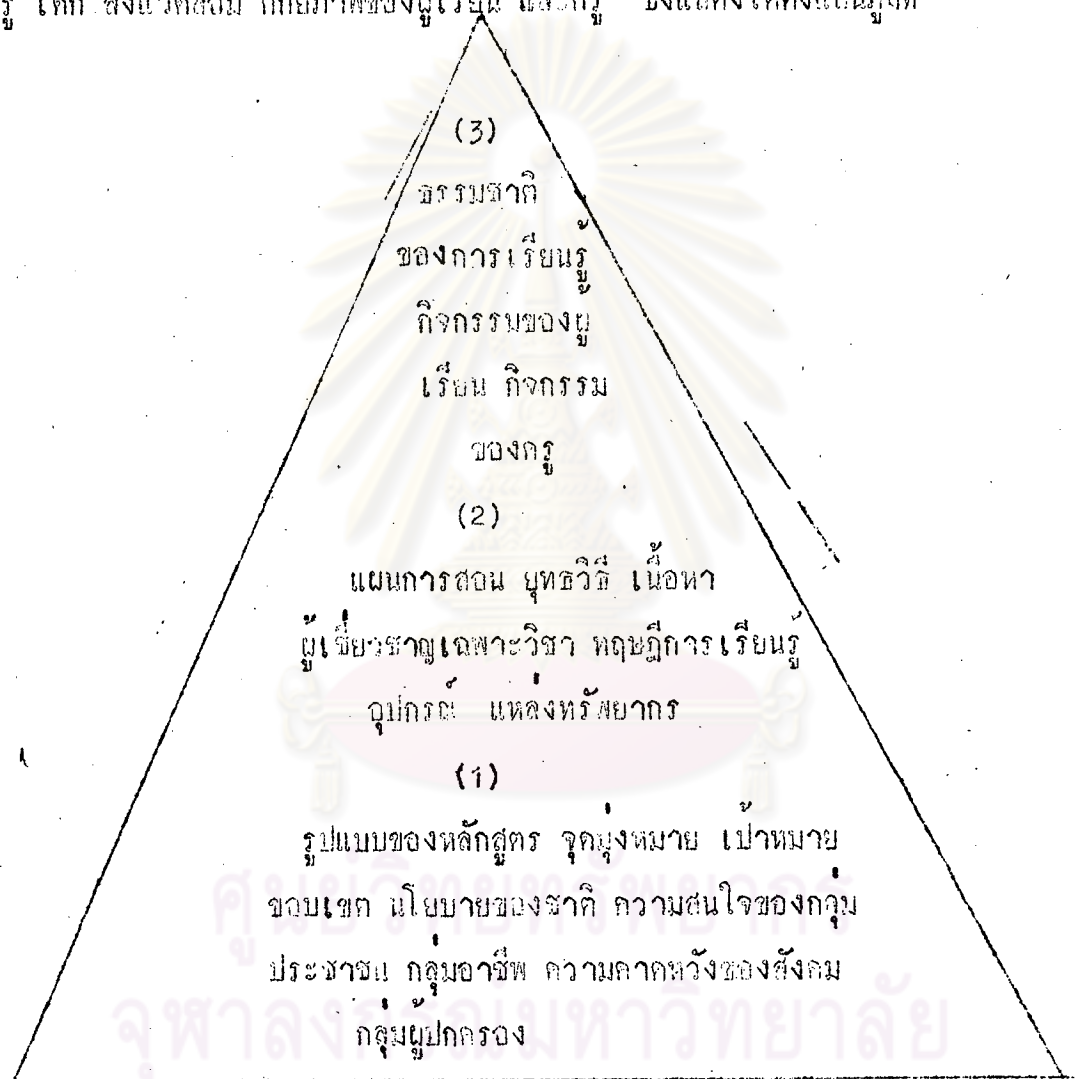
หลักสูตร เป็นหัวใจของการ เริ่มการสอน ความสำเร็จของการที่นักเรียนอยู่กับหลักสูตร เป็นประการสำคัญ เพราะหลักสูตรจะกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนอะไร เพื่ออะไร ผู้ที่จะทำการสอนใครจะต้อง เป็นผู้ที่เขาใจหลักสูตรเป็นอย่างดี ฉะนั้นหลักสูตรและการสอนจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น คือตัวหลักสูตร เปรียบเสมือนฉากหลังที่กำหนดเนื้อหาวิชาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเนื้อหา การสอนเป็นการขยายและกระจายเนื้อหาวิชาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ไปยังผู้เรียน ซึ่งแมคโดนัลด์(Macdonald อ้างถึงใน สันต์ บำรุงธรรม 2525 : 133) ได้เขียนรูปแบบที่แสดงระบบ 4 ประการที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอน ซึ่งประกอบด้วย 1. หลักสูตร (Curriculum) 2. การสอน (Instruction) 3. การถ่ายทอดความรู้ (Teaching) 4. การเรียนรู้ (Learning) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ประการนี้จะต้องมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงถึงกันและกัน

แผนภูมิที่ 4 รูปแบบระบบ 4 ประการที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอน

แมคโดนัลด์ชี้ให้เห็นว่า หลักสูตรเป็นโครงการสำหรับอนาคต เป็นแนวประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายที่โครงการ โดยอาศัยการสอนซึ่งเป็นการจัดโครงการต่าง ๆ ให้อยู่ในรูปของการกระทำคือ การถ่ายทอดความรู้ไปสู่ตัวผู้เรียนเพื่อให้ เกิดการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามจุดมุ่งหมายที่โครงการ ผู้เรียนและผู้สอนจะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่หลักสูตรได้วางโครงการมาล่วงหน้าแล้ว จะเห็นว่าการสอนเป็นเครื่องมือที่หลักสูตรใช้ในการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

นอกจากนี้ เดลโม เดลลา โดรา (Delmo Della Dora 1976 : 3
 อ้างถึงใน สันต์ บำรุงธรรม 2525 : 134) ได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตร
 การสอนและการเรียนรู้ ซึ่งเน้นอิทธิพลที่เกี่ยวข้อง 3 ด้านคือ (1) อิทธิพลที่มีต่อรูปแบบ
 ของหลักสูตร คือประวัติศาสตร์ การเมือง ปรัชญา (2) อิทธิพลที่มีต่อผลการวางแผน
 การสอน คือ จิตวิทยา สังคมวิทยา และนวัตกรรม (3) อิทธิพลที่มีผลต่อการเรียนรู้ คือ
 ครู เด็ก สิ่งแวดล้อม ทักษะของผู้เรียน และครู ซึ่งแสดงได้ดังแผนภูมิที่

แผนภูมิที่ 5

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตร การสอนและการเรียนรู้

จะเห็นว่าการสอนเป็นเครื่องมือที่หลักสูตรใช้ในการปฏิบัติ เพื่อทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และการสอนที่ค้ำคองอาศัยหลักสูตรเป็นแผนในการจัดการเรียน การสอน โดยเฉพาะหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียน การสอนมาก ซึ่งได้ระบุแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ในตัวหลักสูตรแม่บท เพื่อให้ครูและผู้ใช้ ได้ยึดเป็นแนวปฏิบัติอย่างกว้าง ๆ ไว้ 4 ข้อ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียน ควรให้ยืดหยุ่น ตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่นความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่ใหญ่ผู้เรียนรับรู้หา ความต้องการของตนเองและท้องถิ่น เปิดให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาใช้วิธีสอนที่เห็นว่าเหมาะสมกับจุดประสงค์และลักษณะเนื้อหาวิชา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้า อภิปราย ทำงานกลุ่ม สืบสวนสอบสวน ฯลฯ

3. ผู้สอนควรมุ่งถึงการที่จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติ ซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะเฉพาะของเอกลักษณ์บุคคล และให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้

4. การกำหนดเวลาเรียนแต่ละภาค ให้โรงเรียนจัดเป็นช่วงสั้น หรือยาว ตามความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน ลักษณะเนื้อหาวิชาและกิจกรรม (วิชัย ราษฎร์ศิริ 2522 : 91)

จะเห็นว่าการสอนเป็นเครื่องมือที่หลักสูตรใช้ในการปฏิบัติเพื่อทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และการสอนเองก็ค้ำคองอาศัยหลักสูตรเป็นแผนในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งได้มีผู้ศึกษา และผู้วิจัยความเกี่ยวข้องของระหว่างหลักสูตรและการสอนไว้หลายลักษณะ อาทิเช่น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 26-30) ได้ทำการวิเคราะห์ พฤติกรรมการเรียนการสอนของครู และนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา (ฉบับทดลอง) พุทธศักราช 2521 และที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 ผลการศึกษาเปรียบเทียบแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ พฤติกรรมของครู พฤติกรรมของนักเรียน และพฤติกรรมของครูและนักเรียน พบว่าพฤติกรรมการสอนของครู ที่ใช้หลักสูตรใหม่ และหลักสูตรเก่ามีลักษณะเช่นเดียวกัน แต่มีแนวโน้มไปในทางที่ครูที่ใช้

หลักสูตรใหม่จะพบน้อยลง พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนตามหลักสูตรเก่าและหลักสูตรใหม่มีลักษณะที่ต่างกัน 3 ลักษณะ ได้แก่ นักเรียนตามหลักสูตรใหม่ใช้เวลาพักริเริ่มหรือแสดงความคิดเห็นขึ้นก่อน ใช้เวลาทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่มีการพูดและแสดงความคิดเห็นเมื่อเปรียบเทียบกับ การพูดเพื่อตอบสนองครูมากกว่านักเรียนตามหลักสูตรเก่า ส่วนพฤติกรรมการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียนตามหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่า ที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน นักเรียนใช้เวลาพูดประมาณครึ่งหนึ่งของเวลาที่ครูพูดโดยที่ครูและนักเรียนตามหลักสูตรใหม่แสดงพฤติกรรมร่วมกันไม่แตกต่างกับครูและนักเรียนตามหลักสูตรเก่า

วิไล โบริ์เสวีวงศ์ (2522 : 104-106) ได้ทำการศึกษาวิจยาในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 6 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการไร้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 6 ใน 5 ด้านคือ ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนและการวัดผลประเมินผล สำหรับปัญหาการวัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนที่แตกต่างไปจากครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ ความสามารถในการเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มวิชา ความแนวหลักสูตรใหม่ การจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนและชั้นเรียน ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักเหตุผล รู้จักตัดสินใจ ความสามารถทางการสอน และฝึกปฏิบัติของครูในเรื่องงานบ้าน ความพร้อมทางด้านคณิตศาสตร์และภาษาไทยของผู้เรียน

เค็ฉันเพ็ญ ฤกษ์อราม (2524 : 85-95) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาไทย ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับพฤติกรรมการสอนของครู เพื่อสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนตามจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาไทยตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาไทย ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับพฤติกรรมการสอนของครูจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 คน ผลการวิจัยพบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับพฤติกรรมการสอนของครู เมื่อเทียบกับเกณฑ์ความคาดหวังของผู้ทรงคุณวุฒิในระดับร้อยละ 65 จะมีพฤติกรรมการสอนที่มีการ

ฝึกทักษะแก่ผู้เรียนทางด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย และถ้าใช้เกณฑ์ความคาดหวังของผู้ทรงคุณวุฒิในระดับร้อยละ 80 พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูไม่มีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

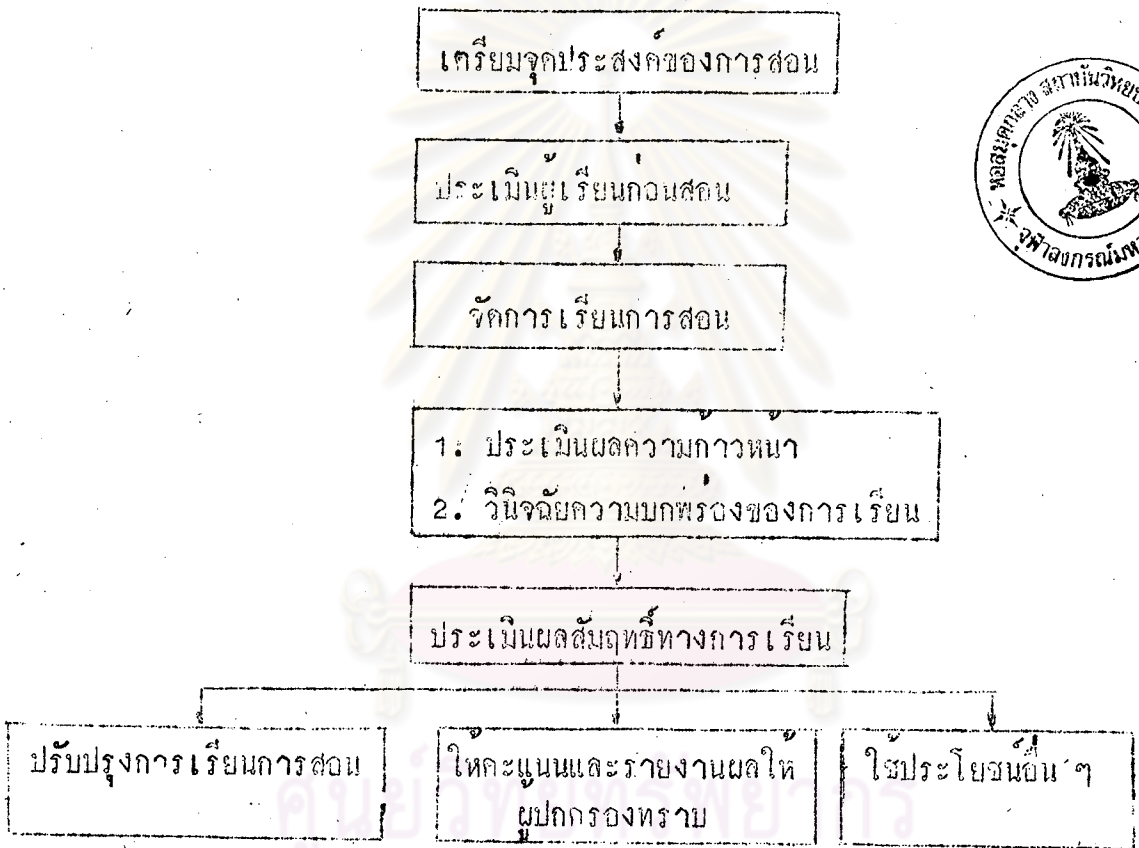
จากหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะพบว่า เปรียบพบบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียน การสอนให้ดำเนินไปตามที่หลักสูตรต้องการ หรือคาดหวังไว้ไม่ว่าจะเป็นด้านการใช้เนื้อหาในการสอน พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน พฤติกรรมการสอนของครู เพื่อให้การเรียน การสอน สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้และในทำนองเดียวกัน การเรียนการสอนจะสัมฤทธิ์ผลได้ จะคงอาศัยหลักสูตร เป็นแผนและเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างการสอนและการประเมินผล

กรอนลันด์ (Gronlund 1976 : 7-9) ได้อธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการประเมินผลการเรียนการสอนว่า ขั้นแรกครูต้องสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนในลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องการจะให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ทั้งทางการจัดการเรียนการสอน และเพื่อประเมินผลการเรียนขึ้นต่อไปก็ต้องประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งจะให้ผู้เรียนเกิดขึ้นหลังจาก การสอน เพื่อคนทราบว่า ผู้เรียนมีความสามารถเพียงพอที่จะเรียนในเรื่องที่จะสอนหรือไม่ และเพื่อคนทราบว่า นักเรียนได้บรรลุจุดประสงค์ในเรื่องที่สอนไปแล้วมากน้อยเพียงใด ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อครูในการที่จะเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่ยังไม่มีความพร้อมและจะได้จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน หลังจากนั้นครูจึงเริ่มจัดการเรียนการสอน โดยนำทั้ง เนื้อหาวิชาและวิธีการสอนมาจัดให้สัมพันธ์กัน เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ ในขั้นนี้จำเป็นต้องมีการประเมินผลการเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อทั้งครูและนักเรียนจะได้ทราบถึงความก้าวหน้าของการเรียน และครูสามารถวินิจฉัยปัญหา อุปสรรคของนักเรียนแต่ละคน ได้ถูกต้องและจะได้หาทางช่วยเหลือปรับปรุงได้ทันที่ เมื่อกระบวนการเรียนการสอนสิ้นสุดลง ครูต้องประเมินผลการเรียนอีกครั้งเพื่อทราบว่าผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน โดยส่วนรวมมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้นำผลของการประเมินไปใช้

ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอน กัดสินผลการเรียน รายงานให้ผู้ปกครอง นักเรียนทราบและเพื่อประโยชน์ในค่านอื่น ๆ ของโรงเรียน

สรุปแนวความคิดของกรอนด์นัค (Gronlund) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการประเมินผลการเรียนกับการจัดการเรียนการสอนออกมา ในรูปแบบภูมิไคดังนี้

แผนภูมิที่ 6 การจัดการเรียนการสอนของกรอนด์นัค

ลินดควิสต์ (Lindquis)อ้างถึงในบุญช่วย จันทรรพมมา 2524:31) โคลกล่าวว่าการวัดผลและการประเมินผลมีความสำคัญต่อการจัดสถานการณ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของนักเรียนแต่ละคน วินิจฉัยปัญหาการเรียนของเด็กและหาวิธีจูงใจในการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ในการเรียน สำคัญต่อการปรับปรุงการจัดประส. การณ์และเทคนิควิธีของครู เป็นเครื่องมือในการแนะแนวและให้คำปรึกษา นอกจากนั้นการวัดและการประเมินผลยังเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อกำเนนการให้บรรจุดูจุดประสงค์ที่วางไว้

สำหรับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดแนวทางในการประเมินผลการเรียน ดังที่ระบุในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การประเมินผลการเรียน ระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2520 ได้กำหนดให้ทุกโรงเรียนมีการประเมินผลการเรียนทั้งเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และเพื่อตัดสินผลการเรียน ซึ่งจัดดำเนินการดังนี้

1. จัดให้มีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

- 1.1 การตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนที่สอน
- 1.2 การประเมินความรู้ความสามารถ ความจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น หรือการประเมินผลย่อย

2. การประเมินผลปลายภาคเรียน

ใน ส่วนที่ 1 จะเป็นการประเมินผลในลักษณะของการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบในขณะที่การเรียนการสอนยังไม่จบหรือเสร็จสิ้น หรือเสร็จสิ้นในบางเนื้อหา ในส่วนที่ 2 เป็นการประเมินในลักษณะสรุปรวม (Summative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินขั้นสุดท้าย หลังจากการเรียนการสอนได้สิ้นสุดลง เพื่อวัดสัมฤทธิ์ผลของการเรียนการสอนว่าผู้เรียนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และเพื่อตัดสินการได้-ตก

ในการวัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน เครื่องมือที่นิยมใช้กันมากคือ แบบทดสอบ ซึ่งลักษณะหนึ่งที่สำคัญของเครื่องมือในการวัดที่ดี คือ ความตรง ซึ่ง ความตรง (Validity) หมายถึง ความสามารถของเครื่องมือที่สามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้อง

สำหรับแบบสอบวัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนนั้น ความตรงที่นี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ ความตรงเชิงเนื้อหา (สุภาพ วาณิช 2525 : 69) ซึ่งอีเบล (Ebel 1956 : 447) ได้กล่าวว่า ความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ จะกำหนดโดยความครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหา และเป้าหมายในการสอนและของแบบทดสอบ ซึ่ง ชมิดท์ (Schmidt 1983 : 165) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบและการสอน ควรเป็นค่านี้นี้มีความตรงเชิงเนื้อหาที่สำคัญตัวหนึ่ง นั่นคือ การที่แบบสอบวัดสัมฤทธิ์ผล จะมีความตรงเชิงเนื้อหาได้นั้น เนื้อหาในการสอน เนื้อหาในการสอบวัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต้องมีความสัมพันธ์กัน ชมิดท์ยังได้กล่าวอีกว่าความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาในการ

สอน (Instruction Content Domain) กับเนื้อหาในแบบทดสอบ (Test Content) จะใช้เป็นดัชนี ซึ่งถึงความเหมาะสมทางการสอน ซึ่งจะช่วยให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับการจัด ประสิทธิภาพในการเรียน การสอน และการสอบที่ยั่งยืน

ฉะนั้น การประเมินผลว่าแบบทดสอบมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเพียงใดนั้น เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาในการสอน และเนื้อหาในการทดสอบนั่นเอง

ในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาการสอน และเนื้อหาในการวัด สัมฤทธิ์ผล งานวิจัยที่รวบรวมได้เป็นงานวิจัยในต่างประเทศที่พยายามจะตรวจสอบความ สอดคล้องระหว่างเนื้อหาในหลักสูตร เนื้อหาในการสอน และเนื้อหาในแบบทดสอบหรือจุด มุ่งหมายในการวัด งานวิจัยที่น่าสนใจควรนำมาเสนอในที่นี้ดังต่อไปนี้

ในปี 1978 ชมิดท์ (Schmidt 1978) ได้ศึกษาความสอดคล้องของเนื้อหา ระหว่างแบบสอบมาตรฐานแห่งชาติในอเมริกันมิใช่สำหรับจัดระดับความสามารถทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 ฉบับ คือ Stanford Achievement Test (SAT), Iowa Test of Basic Skill (Iowa), Metropolitan Achievement Test (MAT), และ California Test of Basic Skill (CTBS) โดยใช้การวางสารบบจำแนก (Taxonomy) ซึ่งประกอบด้วยมิติต่าง ๆ 3 ด้าน คือ วิธีการเสนอเนื้อหา (Mode of Presentation) มิติธรรมชาติของ เนื้อหา (Nature of Material) และนิติปฏิบัติกิจการ (Operation) ซึ่งชมิดท์ เห็นว่า แบบสอบมาตรฐานทั้ง 4 ฉบับจะเสนอรูปแบบคำถามในลักษณะของกราฟและ แผนภูมิ มิติธรรมชาติของเนื้อหาจะแตกต่างกันในส่วนที่เกี่ยวกับการแปรเปลี่ยนของจำนวน พีชคณิต และนาคารากาวัด ส่วนในนิติปฏิบัติกิจการจะมีส่วนคล้ายกันเกี่ยวกับการลบแบบไม่มี ข้อยืม การบวกหรือลบเศษส่วนที่ไม่เหมือนกัน การหารแบบเหลือเศษ โจทย์ระคน และจะมี ส่วนที่ต่างกันเกี่ยวกับการบวกและการคูณ รวมถึงการรวมกลุ่ม ซึ่งสมิทธ์สรุปว่า เนื้อหาของ แบบสอบมาตรฐานทั้ง 4 ฉบับนี้ไม่สอดคล้องกัน ดังนั้นการที่จะนำคะแนนจากแบบสอบ มาตรฐานทั้ง 4 ฉบับ มาเปรียบเทียบกันเสมือนเป็นแบบสอบคู่ขนานอย่างที่ปฏิบัติกัน จึง ไม่ถูกต้อง

ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนี้ ทำให้ผู้สและคณะ ได้ทำการวิจัยเชิงพัฒนาต่อเนื่องมาอีก เพื่อสร้างคู่มือสำหรับใช้จัดทำสารบบจำแนก (Taxonomy) วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 4

ปี 1979 กูส์, ชมิทท์, พอร์เตอร์, โฟลเดน, ฟรีแมน, และชวิลเล่ (Kush, Schmidt, Porter, Floden, Freeman and Schille) ได้ศึกษา เพื่อทำคู่มือสำหรับการใช้สารบบจำแนก (Taxonomy) ซึ่งจุดมุ่งหมายของคู่มือนี้ต้องการเสนอสารบบจำแนก เพื่อใช้ในการจำแนก เนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษา ของวัสดุหลักสูตร (เกี่ยวกับ แบบสอบ สมุดงาน แบบเรียน เอกสารที่เป็นแผ่นและเป็นชุด (sheet)) และแบ่งเนื้อหาที่ใช้ในการสอนในชั้นเรียน ในการศึกษานี้เริ่มต้นโดยการวิเคราะห์เนื้อหาของซอกกระทบของแบบสอบ SAT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การกำหนดรูปแบบของการวิเคราะห์เนื้อหาของซอกกระทบ ซึ่งเป็นอิสระต่อกันจำนวน 4 วิธี แล้วจึงนำผลที่ได้มาสรุปรวมเป็นสารบบจำแนก ซึ่งผลการวิเคราะห์สรุปรวมนั้น สารบบจำแนกประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบคือ (1) ลักษณะทั่วไปที่ต้องการวัด (General Intent ซึ่งประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ทักษะในการคิดคำนวณ และการใช้เครื่องมือ และการประยุกต์ใช้ (2) ขบวนการของเนื้อหา ซึ่งจะเกี่ยวกับจำนวนตัวเลข ทศนิยม การวัดและการใช้หน่วยในการวัด เป็นต้น (3) ปฏิบัติการ (Operation) จะเกี่ยวข้องกับกระทำทางคณิตศาสตร์ เช่น การกระจายค่าตัวเลข ความค่าประจำหลัก การลงแบบขอยืม การคูณ การหาร เป็นต้น ซึ่งสารบบจำแนกที่สร้างขึ้นนี้จะเป็แนวทางที่ดีในการสร้างเครื่องมือที่จะใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์เนื้อหาในหลักสูตร เนื้อหาในการสอนและเนื้อหาในการวัดสัมฤทธิ์ผลได้เป็นอย่างดี

จึงเห็นได้ว่า การวัดและประเมินผลการเรียน มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอนและหลักสูตร เพราะการประเมินผลจะช่วยให้ในการตรวจสอบ ความสามารถและความสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ตลอดจนความเหมาะสมของหลักสูตร

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า หลักสูตรการสอนหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการวัดสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงการควบคู่กันไปตลอดเวลา เพราะหลักสูตรคือแนวทางหรือความคาดหวังที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายในคำใดบ้าง วิธีสอนจะเป็นสื่อหรือเป็นเครื่องมือที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่วนการวัดและ

ประเมินผลการศึกษานั้น เป็นส่วนที่จะแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือเกิดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรมุ่งหมายไว้หรือไม่ ในระดับหรือปริมาณมากน้อยเพียงใด ซึ่งในทั้ง 3 ส่วนนี้ จะเป็นทองอาศัยเนื้อหาวิชาเป็นเครื่องนำทางหรือแนวทางเพื่อได้ บรรลุสู่เป้าหมาย ฉะนั้นเนื้อหาที่ใช้ในหลักสูตร การสอนและการวัดสัมฤทธิ์ผล การทอองมีความสัมพันธ์กัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย